

MAGYARORSZÁG
Budapest

9.439 1972 SEP 17

299

Néhány napra Európa fővárosává válik Budapest. Sokan első pillantásra talán hangzatosnak vélik ezt a mondatot, az alábbiak azonban azt bizonyítják, hogy e több napos eseménysorozat jelentőségét aligha lehet túlbecsülni. Szeptember végén ugyanis — a centenáriumi ünnepek nyitányaként — Európa csaknem valamennyi fővárosa közigazgatásának vezetője, tanácselnöke, illetve polgármestere Budapestre érkezik. Ilyen jellegű találkozóra nem volt még példa a város, de talán a kontinens egyetlen fővárosának történetében sem.

Hagyomány nélkül

A századforduló éveitől kezdődően végiglapozgatva a város-házi tudósításokat, jegyzőkönyveket és más dokumentumokat, kiderül, hogy még az is ritka eseményszámba megy, amikor Bécs, Fiume, vagy éppen valamelyik távolabb fekvő város egy-egy polgármestere, előjárója látogatott el hozzánk, avagy egy-egy témát tanulmányozandó, közigazgatási küldöttség utazott valamely fővárosba vagy érkezett külföldről Budapestre.

Talán egyetlen jelentősebb, a nemzetközi közigazgatási kapcsolatok kiépítését, következetesen szorgalmazó törekvés nyomára bukkanhatunk a Fővárosi Levéltárban. Itt őrzik ugyanis a néhány évvel ezelőtt elhunyt dr. Harrer Ferenc hagyatékát. Az ő élete szorosan összefonódott Budapest főváros százéves történetével, hiszen valamennyi felelős beosztásban működő vezetőnél hosszabb ideig, több mint hét évtizeden át — szinte élete utolsó pillanatáig — kilencvenhét esztendőskoráig szolgált a fővárost.

Harrer Ferenc az elsők között ösztönözte, sürgette a városok hazai, majd nemzetközi kapcsolatainak megteremtését, sőt cselekvő részt is vállalt ebben a nagy munkában. Átérezte a városatyák tapasztalat-cseréjének szükségességét, a kapcsolatok létesítésének fontosságát.

A PLAKETT EGYIK OLDALA
Negyedszáz főváros

Sokszor szóvá tette, hogy az első világháború előtt éppúgy, mint a két háború között Budapest székesfőváros vezetőinek legtöbbször befelé fordult, nem látott túl a város határán. Az ő hagyatékában találjuk nyomát Gent és Lyon város kezdeményezésének, a Városok Nemzetközi Szövetségének létrehozására is.

Lírai válaszok

Ez a szövetség megalakult ugyan, de meglehetősen szűk keretek között, és még ezt a tevékenységét is félbeszakította az első világháború. A szövetség a későbbiek folyamán is az egymástól nagyon is eltérő társadalmi, gazdasági és politikai érdekek állandó ütközése közepette, azok gátló hatásával küszködve kereste — de csak kereste — a fontos várospolitikai kérdések napirendre tűzésének útját.

Valószínűleg ezek folyamán képpen maga Harrer is csak a negyedik, 1929-ben, Sevillában tartott kongresszuson vett részt. Nyolc vidéki városunk is képviseltette itt magát. (A küldöttségnek Szeged delegátusaként Móra Ferenc is tagja volt.) A magyar kül-

Budapest

Fővárosok randevúja

Európa-találkozó Budapesten
Polgármesterek az asztal körül

döttség közigazgatási vezetőiről azonban Harrer elkéseredetten ezt jegyezte fel: „...A magyar városok hivatalos vezetői annyira nem törődtek a kongresszus munkájával, hogy legtöbbször még saját honfitársuk felszólalására sem mentek el, ami pedig a nemzetközi összejöveteleken az illendőség első szabálya.”

A Városok Lapja 1930. januári, 25 éves, jubileumi számában sorra megszólalt fővárosi és vidéki városi vezetők többek között azt is beismerték, hogy még a magyar városok között is alig van kapcsolat, jóformán nem is ismerik egymást, elszigetelődő, zárkózott életet élnek. Akadt azonban köztük olyan is, aki nosztalgiával emlegette azokat az időket, amikor Buda még kihasználta kedvező fekvését, és a több hetes vásárokon francia, német, olasz, török, cseh, bolgár, orosz és lengyel kereskedők cserélték ki áruikat. Thirring Gusztáv, korának neves földrajztudósa és polihisztorja keserű szavakkal hiányolta a kellő idegenforgalmi propagandát is, bírálta a kitűnő fekvésű, műemlékekben gazdag Budapest elszigeteltségét, s a többi magyar város elhanyagolását.

Évek múltán mégis felcsillant a remény, hogy 1940-ben Budapesten rendezhetnék meg a városok nemzetközi kongresszusát. Az előkészítő ülésen, 1938 júniusában Bukarestben Harrer Ferenc, mint a Magyar Városok Szövetsége és egyben Budapest székesfőváros küldötte vett részt. De 1940-re már az újabb világháború, a súlyos nemzetközi helyzet miatt lehetetlenné vált a kongresszus megrendezése.

Azóta mindössze egy emberöltő telt el. A második világháborúban sokat szenvedett magyar főváros vezetői 1971-ben levéllel fordultak Európa valamennyi fővárosa vezetőjéhez és Budapest egyesítésének századik évfordulója alkalmából, 1972 őszére nemzetközi találkozóra invitálták őket. Az új, szocialista Magyarország, az újjáépült, egyre szépülő Budapest társadalmi-politikai hovatartozásra való tekintet nélkül tanácskozássra hívja a fővárosok vezetőit az Európa valamennyi városát egyaránt érdeklő urbanisztikai kérdések széles, szinte mindent felölelő témáiról. Jól eső érzés, hogy a meghívást szinte valamennyien elfogadták és nem száraz, hivatalos nyelven, hanem a szívből jövő örömmel, olykor a hivatalok nyelvétől nagyon is távolesőnek hitt líra hangján válaszoltak Budapest Főváros Tanácsa végrehajtó bizottságának.

A készség, az együttműködés további jeleként gyors egymásutánban érkeztek meg az „ülésszakra” készített előadások is. Mintegy negyedszáz főváros kért helyet az ugyancsak a találkozóval egyidőben megnyíló, a nagyközönség számára is bemutatásra kerülő „Pillantás Európára” című kiállításon, amely a fővárosok vezetőinek mondandóit egészíti ki: bemutatója lesz a városok életének

fényképek, diapozitívek, filmek, makettek, és más eszközök segítségével. Csak néhány az érdekesebbnél érdekesebb előadások témái közül: Teuvo Aura, Helsinki polgármestere: „A város és az ember”, V. Promiszlov, Moszkva város tanácsa végrehajtó bizottságának elnöke: „A korszerű városépítés alapelvei és a városok fejlesztése a lakosság érdekében”, Andorrából Jacint Riberaygua Pujal: „A városok turizmus és bevándorlás okozta problémái”, Herbert Fechner, Berlin főpolgármestere: „A választott népképviselői szervek felelőssége a lakosság jólétéért”, dr. Darida, római polgármester: „A történeti városmag megőrzése a fejlesztés során”, Hága képviselője: „A városi közigazgatás a modern demokráciában”, Carlos Arias Navarra: „A nagyvárosi levegő szennyeződése Madridban” címmel, a bonni polgármester az NSZK fővárosa lakosságának szerkezetéről és fejlődéséről 1950—1970 között, Koppenhága képviselője a dán fővárosról, mint a szociális átalakulás városáról és ezen belül az öregekről való gondoskodásról tart előadást. A házigazdának, Szépvölgyi Zoltánnak, Budapest Főváros Tanácsa elnökének témája: „Az európai fővárosok együttműködésének lehetőségei”.

Valamennyi résztvevő megkapja a találkozó alkalmából a centenáriumi emlékművet, Asszonyi Tamás impozáns alkotását, de egy évvel korábbra, a találkozó évére „keltezve”.

Európa Liget

A gazdag program keretében születik majd meg az Európa Liget is, amelynek gondolata a budapestiekben fogant meg a centenáriumi készülődés során, s ugyancsak lelkes visszhangra talált Európa-szerte. A Liget számára kijelölt hely az I. kerületi Hunfalvy utca—Várfal és a Bécsi-kapu által határolt terület. Minden elültetett fához egy-egy emléklap készül süttői mészkőből, amelyet betonlapra rögzítenek, rajta a fát ültető főváros nevével. A Ligetet az európai fővárosok vezetői a városokra jellemző és természetesen a mi éghajlati és talajviszonyainknak is megfelelő fa elültetésével alakítják ki. Monaco olajfát ültet, amely — mint írták — a béke és a bölcsesség jelképe. Hága virágos kőriszt ültet és levelében arra emlékeztet: már Nagy Károly rendelettel tiltotta meg a fák kivágását.

„A növekvő fák a szélesedő kapcsolatok jelképeivé válnak” — fűzik hozzá számosan a válaszelevélben, és ehhez az óhajhoz mi, budapestiek ösztöne szívből csatlakozunk.

KOMOR VILMA